

Lezing over de boerenzwaluw.

14 april j.l. gaf Dhr. Benny v.d. Brink in wijkcentrum Meerzicht een lezing over de boerenzwaluw. Het jaar 2011 is door Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot "Het jaar van de boerenzwaluw", dus wie konden we beter uitnodigen dan deze kenner, die ook wel de "zwaluwenman" wordt genoemd?! Hij houdt zich al tientallen jaren bezig met boerenzwaluwen en zijn werkgebied (ringen e.d.) ligt in de omgeving van Kampen. De laatste jaren is het aantal boerenzwaluwen in Nederland afgenomen met 50-75%. Dit komt o.a. doordat het aantal oude boerderijen, waarbij de staldeur vanaf het voorjaar openstaat, afneemt.

Wanneer de paardenbloemen in Nederland gaan bloeien, zien we ook de eerste boerenzwaluwen terugkomen uit Afrika. Eerst komen de mannetjes, enkele dagen later volgen de vrouwtjes. Mannetjes hebben een bredere halsband en een langere staart dan vrouwtjes. Hoe langer de staart, hoe populairder, want deze mannetjes hebben vaak betere genen en zijn daardoor gezonder en beter in staat om jongen groot te brengen dan mannetjes met een kortere staart. Het nest wordt gemaakt in oude (rundvee)bedrijven, (wagen)schuren, kippen,-varkens,- en paardenstallen, garages of onder bruggetjes. Ook een zwaluwentil nodigt uit om in te gaan broeden. Moderne stallen zijn minder geschikt doordat het er meer tocht en door het koude staal dat tegenwoordig gebruikt wordt. Oude nesten worden ook wel hergebruikt nadat ze wat opgekalefaterd zijn of er wordt een nieuw nest gebouwd van modder, mest, plantenworteltjes, (bij voorkeur) lichte veertjes en draadjes. Kunstnesten worden ook graag gebruikt. Deze bevestig je bij voorkeur in een donkere ruimte, zo'n tien cm onder het plafond. In de omgeving van Kokengen en Eemland zijn nestbakjes aangebracht onder bruggen, waarna de boerenzwaluw er met succes is gaan broeden.

Het eerste legsel bevat meestal 5-6 eieren, een tweede legsel 3-5 eieren. Het broeden gebeurt door het vrouwtje. Tijdens het broedseizoen ontwikkelt zij een broedvlek, een kale zachte plek op de onderbuik, waardoor zij optimaal haar lichaamswarmte kan overbrengen op de eieren en later op de jongen. Het mannetje vliegt af en aan met eten voor het vrouwtje en de jongen. Het record aantal gemeten voerbeurten op een dag is meer dan 800x! De jongen worden gevoerd met insecten zoals bromvliegen, propjes bladluizen en fruitvliegjes. Dit wordt de hele dag door in de snaveltjes gepropt, die een geel randje hebben. Dit gele randje verdwijnt in de loop der tijd. Gemiddeld eten zij 1 miljoen insecten totdat zij uitvliegen; dit is zo'n drie weken nadat zij uit het ei gekomen zijn. Daarna worden ze nog zeven tot tien dagen gevoerd. Hoe langer ze gevoerd worden, hoe groter de overlevingskans. Mannetjes hebben vaak hun nest binnen twee kilometer van de eigen geboorteplaats. Vrouwtjes broeden verder weg, want zij gaan op zoek naar het beste mannetje en die is niet altijd binnen twee kilometer te vinden.

De natuurlijke vijanden van de boerenzwaluw zijn o.a. de kerkuil, de steenuil, de boomvalk en katten. Aangezien uilen vaak ook graag in schuren verblijven, nemen sommige boeren maatregelen om deze uit hun schuur te weren door bijv. de raamopeningen te verkleinen met metalen stangen.

Na de pauze kregen wij foto's te zien van enkele reizen van Dhr. v.d. Brink naar Zuid-Afrika, waaronder Botswana. Daar mocht hij drie jaar onderzoek gaan doen. Met een team ging hij daar boerenzwaluwen ringen, meten en wegen. Hiertoe werden de swaluwen gevangen met netten. Dat netten ophangen bij het riet was nog niet zo eenvoudig: krokodillen, nijlpaarden, er kwam van alles op hun pad. In die tijd hebben ze rond de 4.000 swaluwen geringd. Op een kaart konden we zien in welke gebieden in Afrika en Europa er allemaal geringd wordt en dat zijn er behoorlijk wat. Vanuit Afrika komen er echter heel weinig ringgegevens terug door het beperkte internetverkeer aldaar. Dan hebben we het over gemiddeld één op de 10.000 geringde swaluwen die gemeld wordt.

In de winter krijgen de boerenzwaluwen een geheel nieuw verenkleed. Door de lange vliegreis zijn de veren nogal afgeragd en veer na veer wordt op rij vervangen. Het kan wel drieënhalve maand duren eer het verenkleed vervangen is. Na de rui trekt de boerenzwaluw weer terug naar zijn broedgebied. Deze trek duurt vier tot zes weken, waarin een afstand afgelegd kan worden van wel 9.000 kilometer. De swaluwen die hier komen broeden zijn dus echte "survivors"! Zij hebben de Sahara, jagers (de Afrikanen lusten wel een boerenzwaluwje. Er worden er tienduizenden gevangen om te eten. De ringetjes worden daarna gebruikt om kettingen en armbanden van te maken!), predators en slecht weer allemaal weten te trotseren!

Wilt u meer weten over de boerenzwaluw? Kijk op de website www.boerenzwaluw.nl

Wilt u graag iets doen op gebied van de boerenzwaluw, zodat het aantal boerenzwaluwen in Nederland weer toeneemt? Kijk op www.jaarvandeboerenzwaluw.nl

Yvette Rensen.